II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 21 päivänä tammikuuta 1998,

EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan mukaisesta menettelystä

(Asia IV/35.814 — Seostelisä)

(Ainoastaan espanjankielinen, hollanninkielinen, italiankielinen, ranskankielinen ja saksankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(98/247/EHTY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan hiili-ja teräsyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 65 artiklan,

ottaa huomioon komissiolle toimitetut tiedot ja perustamissopimuksen 47 artiklan nojalla suoritetut tarkastukset,

ottaa huomioon perustamissopimuksen 36 artiklan nojalla esitetyt kirjalliset huomautukset, joissa osapuolet nimenomaisesti ilmoittavat luopuvansa oikeudestaan esittää suullisia huomautuksia,

sekä katsoo seuraavaa:

I. ASIASELOSTUS

A. Menettely

1) Ammattilehdissä julkaistujen tietojen ja joidenkin kuluttajien epävirallisten valitusten seurauksena komissio on tutkinut ruostumattoman teräksen valmistajiien yhteistä hinnan korotusta, joka tunnetaan nimellä ”seostelisä”.

Komissio pyysi perustamissopimuksen 47 artiklan nojalla 16 päivänä maaliskuuta 1995 joitakin valmistajia toimittamaan komissiolle erilaisia hintamuutoksiin liittyviä tietoja, sovellettavien määrien perustana olevat laskukaavat tai -menetelmät, kaavan ensimmäisen käyttöönoton olosuhteet ja päivämäärän sekä erilaiset myöhemmät sovellukset tai muutokset.

Saatujen tietojen ja erityisesti valmistajien kuluttajille lähettämien kiertokirjeiden jäljennösten perusteella, joissa ilmoitetaan erikoisseostehinnan laskuperusteiden muutoksesta, komissio lähetti 19 päivänä joulukuuta 1995 väitetiedoksiannon 19 yritykselle.

Yritykset antoivat asiakirja-aineistoon tutustuttuaan vastauksen näihin väitteisiin vuoden 1996 alussa.

2) Komissio on ryhtynyt uusiin tutkimuksiin vastausten perusteella. Komissio on suorittanut EHTY:n perustamissopimuksen 47 artiklan nojalla tarkastuksia seuraavissa yrityksissä: Acerinox, ALZ, Avesta Sheffield, Krupp, Thyssen, Outokumpu ja Usinor Sacilor. Tietoja on pyydetty seuraavilta yrityksiltä: Acerinox, Acciai Speciali Terni, ALZ, Böhler, Olarra, Outokumpu ja Usinor Sacilor.

Yritykset, joille tämä päätös on osoitettu, ovat voineet tehdä huomautuksia komission uudesta väitetiedoksiannosta. Komissio on lähettänyt yrityksille 24 päivänä huhtikuuta 1997 uuden tiedoksiannon, joka peruuttaa ja korvaa 19 päivänä joulukuuta 1995 lähetetyn tiedoksiannon. Yritykset ovat vastauksissaan nimenomaisesti luopuneet heille varatusta mahdollisuudesta esittää perusteluja kuulemisessa.

B. **Tuotteet**

3) Ruostumaton teräs on erikoisteräslaatu, jonka tärkeimpänä ominaisuutena on sen korroosionkestävyys. Tämä ominaisuus on saavutettu käyttämällä tuotantoprosessissa erilaisia seosteaineita (kromi, nikkeli, molybdeeni). Euroopan standardointikomitean standardin EN 10020:5.222.1 mukaan teräs, jonka kromipitoisuus on vähintään 10,5 prosenttia ja hiilipitoisuus enintään 1,2 prosenttia, voidaan luokitella ruostumattomaksi teräkseksi. Seosteaineiden koostumuksen mukaan erotetaan lisäksi kolme pääasiallista ruostumattoman teräksen laatua:

— austentiittiset teräkset, joiden peruslaatu sisältää 18 prosenttia kromia ja 8 prosenttia nikkeliä

— ferriittiset teräkset, jotka voivat sisältää enintään 30 prosenttia kromia

— martensiittiset teräkset, jotka voivat sisältää enintään 14 prosenttia kromia.

Jokaista teräslaatua käytetään eri tarkoituksiin.

4) Ruostumatonta terästä käytetään levytuotteissa (kuuma- tai kylmävalssatut levyt tai rullat) tai pitkissä tuotteissa (kuumavalssatut tai viimeistellyt tangot, konelangat, teräsprofiilit). Suurin osa näistä tuotteista on perustamissopimuksen 81 artiklan mukaisesti määriteltyjä sen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita.

5) Levytuotteiden osuus ruostumattomasta teräksestä valmistetuista lopputuotteista on 82 prosenttia. Jatkuvavalmisteisten rullamaisten levytuotteiden (leveät nauhat tai kuumavalssatut pellit) osuus levytuotteista on 93 prosenttia. Loput tuotteet ovat paksuja levyjä, jotka on valssattu erikseen (neliölevyt). Noin 70 prosenttia leveistä kuumavalssatuista nauhoista valssataan sen jälkeen kylmänä niiden ohentamiseksi ja tiettyjen erityisominaisuuksien aikaansaamiseksi.

Ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden markkinat ovat hyvin keskittyneitä. Yhteisössä on ainoastaan kuusi yritystä tai konsernia, jotka valmistavat kuumavalssattuja leveitä nauhoja ja kylmävalssattuja levyjä. Viisi näistä yrityksistä valmistaa myös neliölevyjä.

Komissio on todennut asiassa Krupp/Thyssen/Riva/Falck/Tadfin/AST ([1]), että ruostumattoman teräksen valmistajien arvioiden mukaan on olemassa merkittävää ylituotantokapasiteettia, joka säilyy seuraavina vuosina.

6) Tämä päätös on osoitettu levytuotteita valmistaville yrityksille. Kyse on ainoastaan perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvista tuotteista eli kuumavalssatuista ja kylmävalssatuista levytuotteista, joiden leveys on vähintään 500 mm.

C. **Maantieteelliset markkinat**

7) Päinvastoin kuin hiiliterästuotteet, joiden markkinoiden katsotaan olevan jo kyllästettyjä, ruostumattomasta teräksestä valmistettujen tuotteiden markkinat ovat vielä kasvussa. Kaikkien teräslaatujen tuotanto on vuodesta 1950 alkaen kasvanut vuosittain 2,4 prosenttia kun taas ruostumattoman teräksen tuotannon vuotuinen kasvuvauhti on ollut 5,8 prosenttia. Pääasialliset tuotanto- ja kulutusalueet ovat samana ajanjaksona muuttuneet Pohjois-Amerikan menettäessä alaa Länsi-Euroopalle (EY ja EFTA) ja Japanille 1960-luvun puolivälistä alkaen. Nykyinen kasvualue sijaitsee äskettäin teollistuneissa maissa, joissa vuotuinen kasvuvauhti on 16 prosenttia. Tietyt eurooppalaiset valmistajat ovat päättäneet seurata tätä suuntausta investoimalla alueille, jotka ovat nettotuojia (Amerikka ja Kakkois-Aasia).

Länsieurooppalaisten yritysten Länsi-Euroopan ulkopuolelle suuntautuvan viennin osuus on noin 25 prosenttia niiden kokonaismyynnistä. Ruostumattoman teräksen tuonnin osuus Länsi-Euroopassa on sitä vastoin vähemmän kuin 5 prosenttia länsieurooppalaisesta kulutuksesta.

8) Asian kannalta merkitykselliset maantieteelliset markkinat sijaitsevat Länsi-Euroopassa. EFTA-maiden ja yhteisön välillä ei ole tullimaksuja eikä oikeudellisia tai teknisiä esteitä, sen vuoksi jäsenvaltioiden välinen kauppa on merkittävää, vaikka valmistajilla olisi suuri markkinaosuus omilla kotimarkkinoillaan. Tuonti kolmansista maista on sitä vastoin varsin vähäistä. Edellä mainitussa asiassa AST tehdyssä päätöksessä ([2]) kylmävalssattujen tuotteiden tuonnin arvioitiin olevan 3 prosenttia kokonaiskulutuksesta.

D. **Osapuolet**

9) Yritysten Acerinox SA, ALZ NV, Acciai Speciali Terni SpA, Avesta Sheffield AB, Krupp Thyssen Nirosta GmbH ja Usinor SA osuus länsieurooppalaisista ruostumattomasta teräksestä valmistetuista rullamaisista levytuotteista (kuumavalssatut leveät nauhat, kylmävalssatut levyt) on lähes 90 prosenttia. Yrityksillä on myös merkittävä osuus ruostumattomasta teräksestä valmistettujen pitkien tuotteiden tuotannosta. Kokonaisuudessaan yritysten osuus länsieurooppalaisesta ruostumattomasta teräksestä valmistettujen lopputuotteiden tuotannosta on yli 80 prosenttia.

1. *Acerinox SA*

10) Acerinox SA, jäljempänä 'Acerinox', on pörssissä noteerattu espanjalainen yritys. Se on perustettu vuonna 1970 ja varustettu nykyaikaisin laittein. Yritys tunnetaan alhaisista kustannuksistaan ja tuottavuudestaan. Acerinoxin määräysvaltaan kuuluvat ruostumattomasta teräksestä valmistettuja pitkiä tuotteita valmistava espanjalainen Roldán SA ja ruostumattomasta teräksestä valmistettuja levytuotteita valmistava amerikkalainen yritys.

2. *ALZ N.V.*

11) ALZ on belgialainen yritys, joka kuuluu ARBED-konserniin. Kuten Acerinox, ALZ perustettiin 70-luvulla. Yritys valmistaa ruostumattomasta teräksestä valmistettuja levytuotteita.

3. *AST SpA*

12) Acciai Speciali Terni SpA, jäljempänä 'AST', perustettiin 1 päivänä tammikuuta 1994, kun ILVA:n metallurgiatoiminnot jaettiin kolmeen yritykseen niiden myöhempää myyntiä varten. AST:n tärkein toiminta-alue on ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden, magneettilevyjen ja hitsattujen putkien valmistus. Viimeksi mainittuja valmistaa eräs sen tytäryhtiöistä. Komissio antoi 24 päivänä joulukuuta 1994 luvan, jonka perusteella Fried. Krupp AG Hoesch-Krupp, Thyssen Stahl AG, AFL Falck, Tadfin SpA ja FI.RE. Finanziaria SpA (Riva-ryhmä) voivat hankkia AST:n yhteisomistukseensa.

Kruppin omistusosuus AST:sta kasvoi 50 prosentista 75 prosenttiin joulukuussa 1995 yrityksen ostaessa Falckin ja Rivan osuudet.

4. *Avesta Sheffield AB*

13) Avesta Sheffield AB, jäljempänä 'Avesta', kuuluu British Steelin määräysvaltaan. Avesta syntyi, kun ruostumatonta terästä valmistavat englantilaiset ja ruotsalaiset yksiköt yhdistyivät vuonna 1992. British Steelin määräysvaltaan kuuluvat myös ruostumattomasta teräksestä valmistettujen pitkien tuotteiden valmistaja Fagersta Stainless AB (Ruotsissa) ja British Steel Engineering Steels Holdings Limited (entinen United Engineering Steel) sekä amerikkalainen ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden valmistaja.

5. *Krupp Thyssen Nirosta GmbH*

14) Krupp Thyssen Nirosta GmbH perustettiin 1 päivänä tammikuuta 1995 Thyssen Stahl AG:n ja Fried. Krupp AG Hoesch Kruppin keskittäessä toimintansa ruostumattomasta teräksestä valmistettujen, happoja ja korkeita lämpötiloja kestävien levytuotteiden alalla ([3]). Yritys ilmoitti kantavansa tässä asiassa kaiken vastuun ennen yrityksen perustamista tapahtuneista asioista sekä Thyssen Stahl AG:n että Krupp Hoesch AG:n osalta. Siten päätöstä ei ole osoitettu kummallekaan näistä yrityksistä.

6. *Usinor SA*

15) Ugine SA, jäljempänä 'Ugine', oli tapahtumahetkellä Usinor Sacilor -konsernin tytäryritys, joka vastasi ruostumattoman teräksen tuotannosta ja myynnistä. Ugine SA:sta tuli Usinor Sacilorin osasto 11 päivänä joulukuuta 1995, ja yritys menetti siten oikeushenkilöllisyytensä. Usinor Sacilor vaihtoi nimeä kesäkuussa 1997 ja on nykyisin Usinor SA. Usinor SA on Euroopan tärkein ja eräs maailman tärkeimmistä teräksen valmistajista. Usinor SA:n määräysvaltaan kuuluu lisäksi J & L Special Steels, joka on eräs ruostumattomasta teräksestä valmistettujen kylmävalssattujen levyjen tärkeimmistä amerikkalaisista valmistajista, ja sillä on myös osakkuus Thaimaan tärkeimmässä ruostumattomasta teräksestä valmistettuja kylmävalssattuja levyjä valmistavassa yrityksessä.

E. **Taustaa: Seostelisä ja sen laskeminen**

16) Seostelisä lasketaan seosteaineiden kurssin mukaan. Seostelisä lisätään ruostumattoman teräksen perushintaan.

17) Ruostumattomasta teräksestä valmistettujen tuotteiden valmistajien käyttämien seosteaineiden (nikkeli, kromi ja molybdeeni) kustannusten osuus tuotannon kokonaiskustannuksista on erittäin suuri. Näiden aineiden kurssit vaihtelevat hyvin paljon. Tämän takia valmistajat haluavat sisällyttää kurssimuutokset hintoihin välttääkseen perushinnan jatkuvan muuttamisen. Näin ollen seostelisän soveltamisella on puhtaat taloudelliset perusteet.

18) Valmistajat laskevat seostelisän suuruuden tiettynä kuukautena (K) yhteisön eri valuutoissa seuraavasti:

Valmistajat laskevat nikkelin, kromiraudan ja molybdeenin keskihinnan laskemista edeltävää kuukautta edeltävän kahden kuukauden perusteella (K-2 ja K-3).

Valmistajat vertaavat saatuja arvoja viitearvoihin (helmikuusta 1994 alkaen):

— nikkeli: 3 750 ecua/tonni

— molybdeeni: 5 532 ecua/tonni

— kromi: 777 ecua/tonni.

Jos keskikurssin ja viitearvojen välinen erotus on positiivinen, kuukauden K perushintaa korotetaan. Jos ero on negatiivinen, hintaa ei koroteta, koska negatiivista seostelisää ei ole olemassa. Tilanne oli tällainen vuosina 1991–1993: koska seosteaineiden hinnat laskivat alle kynnysarvojen, valmistajat sovelsivat nolla-arvoista seostelisää:

Kynnysarvot ylittävät määrät kerrotaan jokaisen kulloisenkin teräslaadun seostepitoisuudella (esimerkiksi AISI 304 -laatu: 9 prosenttia nikkeliä ja 18 prosenttia kromia sekä AISI 316 -laatu: 12 prosenttia nikkeliä, 18 prosenttia kromia ja 2,5 prosenttia molybdeeniä).

19) Laskukaavat ovat vaihdelleet ajan ja valmistajien mukaan. Valmistajat ovat vakuuttaneet perustamissopimuksen 47 artiklan nojalla vuonna 1996 suoritettujen tarkastusten aikana sekä tietyissä komissiolle osoitetuissa kirjeissä, että he kaikki ovat käyttäneet 19 päivänä joulukuuta 1995 lähetetyssä väitetiedoksiannossa kuvattua kaavaa sellaisenaan (kynnysarvoja lukuun ottamatta) vuodesta 1988 alkaen ([4]). On huomattava, että komissio on tekemässään päätöksessä 90/417/EHTY([5]) tuominnut ruostumattomasta teräksestä valmistettujen kylmävalssattujen levytuotteiden eurooppalaisten valmistajien välisen sopimuksen ja yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka koskivat ennen kaikkea hintoja. Sopimus oli voimassa ainakin vuoden 1986 toukokuun ja vuoden 1988 lokakuun välisenä aikana. Päätöksestä ei ole valitettu. Kaikki tämän menettelyn osapuolet olivat tuolloin päätöksessä 90/417/EHTY tarkoitetun "Sendzimir-klubin" jäseniä.

F. **Yritysten toiminta joulukuussa 1993 ja tammikuussa 1994**

20) Seosteaineiden ja ruostumattoman teräksen hinnat laskivat merkittävästi vuonna 1993. Valmistajien katteet pienenivät huomattavasti, kun nikkelin hinta nousi syyskuusta 1993 alkaen. Pystyäkseen vastaamaan tähän tilanteeseen ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden valmistajat Outokumpua lukuun ottamatta sopivat kokouksen pitämisestä Madridissa. Kokouksen seurauksena valmistajat solmivat lukuisia suhteita.

1. *Madridin kokous 16 päivänä joulukuuta 1993*

a) Osallistujat

21) Kokouksen käytännön järjestelyistä (hotellivaraukset jne.) vastasi Acerinox ([6]), joka kiistää kuitenkin olleensa aloitteentekijä. Kokoukseen osallistuivat seuraavat yritykset ja niiden edustajat:

— Acerinox:	Riestra
— ALZ:	R
— AST:	Ronchi ja Moio
— Avesta Sheffield:	T ja W
— Krupp Hoesch Stahl AG:	Plömacher ja Hufen
— Thyssen:	Peek
— Ugine:	Laquay ja Lepage.

b) Tavoite

22) Yritysten ilmoitusten mukaan kokouksen tavoitteena oli mielipiteiden vaihto valmistajien välillä mahdollisesta seostelisän uudesta käyttöönotosta, mikä oli kaikkein soveltuvin keino korottaa hintoja ja tasoittaa nikkelin kurssin nousua.

Acerinox ilmoitti:

"Se celebró una reunión en Madrid con fecha 15 de diciembre de 1993, que había sido acordada entre las partes para hablar (. . .) de la problemática situación del mercado de las materias primas del acero inoxidable y las fuertes oscilaciones de los precios de las mismas." ([7]).

Avesta tarkensi ilmoituksessaan:

"The meeting involved an exchange of views on the difficulties caused by the various price developments described above and on the possible reintroduction of an alloy surcharge to address these difficulties." ([8]).

Kruppin ja Thyssenin mukaan:

"Dort sind die allgemein schlechte wirtschaftliche Lage sowie mögliche Auswege erörtert worden." ([9])

Ugine ilmoitti ([10]):

"Une réunion a eu lieu à Madrid à l'hôtel (. . .) le 16 décembre 1993 qui a permis de procéder à un échange de vues entre les producteurs d'acier inoxydable."

AST jopa täsmensi ilmoituksessaan ([11]), että yritykset ovat kokoontuneet Madridiin löytääkseen ratkaisun kriisiin:

"In questo contesto, e al fine di trovare una via discita dalla situazione di crisi, ebbe luogo un incontro tra i principali produttori di acciaio europei."

c) Kaavan valinta ja viitearvot

23) Uginen edustaja Laquay selvitti taulukon avulla miten seostelisää on sovellettu aikaisemmin ([12]). Kruppin ja Thyssenin ilmoituksessa tarkennetaan:

"Herr Laquay als Spezialist für LZ-Berechnungen hat unter Zuhilfnahme eines Flip-Charts spontan und exemplarisch am beispiel der von seinem Unternehmen in Frankreich geforderten Preise errechnet, welche zusätzlichen Erlöse bei entsprechender Umstellung des Stoppreises im französischen Markt erzielbar wären". ([13])

24) Kaikki kokouksen osallistujat ilmoittivat tarpeesta käyttää vuoden 1991 kaavaa muutetuin viitearvoin.

Acerinox osoittaa ilmoituksessaan:

”En la misma se planteó, ante las circunstancias ya conocidas de la volatilidad del mercado de las materias primas en el que Acerinox SA no tiene intervención alguna, la necesidad de aplicar el extra de aleación a los clientes con arreglo a una fórmula tradicional ya conocida y aplicada con los valores más adecuados para paliar la cada vez más especulativa situación de la LME.” ([14])

AST ilmoittaa:

”Nel corso di quell'incontro furono discusse le iniziative che ciascuno dei partecipanti intendeva prendere al riguardo, che aveva elaborato in precedenza in totale autonomia (almeno per quanto riguarda AST). Dall'incontro emerse una naturale convergenza sull'adozione, come livello minimo della formula, del prezzo del nichel del settembre 1993”. ([15])

Avesta muistuttaa, että:

”The participants exchanged similar views on the use of the alloy surcharge calculation mechanism previously applied. In the course of the exchange, the ASAB representatives put to the meeting their views on using the previously adopted calculation mechanism with new trigger values.” ([16])

Krupp ja Thyssen selittävät ilmoituksessaan seuraavaa:

”Unter den gegebenen Umständen lag daher die einzige Möglichkeit, der Entwicklung zu begegnen, in dem Versuch, den wegen des früheren Absinkens des Preises der Legierungsmetalle unter den bisherigen Stoppreis ausgesetzten LZ wieder zu aktivieren. (. . .) Im Rahmen des Treffens hat dann Herr Plömacher bekundet, daß Krupp künftig als Stoppreis die niedrige Septembernotierung für Ni zugrunde legen werde.” ([17])

Ugine ilmoittaa:

”Au cours de la réunion, certains participants dont Ugine onf fait connaître leur intention, assortie ou non de réserves, de reprendre l'application de la formule d'extra assortie d'un nouveau seuil de déclenchement (le point bas du cours du nickel en septembre) à dater du 1 février 1994.” ([18])

25) Asiakkaat tiesivät itse asiassa ja kaavasta. Syyskuussa 1993 (kuukausi, jolloin nikkelin kurssit laskivat ennätyksellisen alas) vallinneet seosten kurssit valittiin uusiksi kynnysarvoiksi. Avesta selittää ilmoituksessaan, että kokouksen aikana tehdyt laskelmat perustuivat seosten kursseihin syys-lokakuussa ja tämän ajanjakson likimääräiseen vaihtokurssiin:

”Calculations were made at the meeting on the basis of new trigger values reflecting alloy prices in September/October 1993 (ie using the basis of calculation of the previously adopted surcharge) and an approximate exchange of rate for that period”. ([19])

d) Soveltamispäivämäärä

26) Uuden seostelisän soveltamispäivän osalta suurin osa osallistujista kannatti uuden seostelisän mahdollisimman nopeaa soveltamista: ensimmäisen realistisen soveltamispäivämäärän katsottiin olevan 1 päivänä helmikuuta 1994. Avesta tarkensi ilmoituksessaan:

”At the meeting, the participants also discussed an implementation date. 1 February was considered to be the earliest feasible date for introduction of the surcharge”. ([20])

Acerinox myös ilmoitti:

”La mayoría de los presentes eran partidarios de aplicar el extra de aleación lo más pronto posible”. ([21])

27) Acerinox puolestaan osoitti, ettei se aikonut soveltaa seostelisää Espanjassa, koska Espanjan markkinat olivat kriisissä:

”Acerinox indicó su intención de no aplicar el extra en España por considerar que no iba ser positivo para el aumento de la demanda y para la industria española que estaba sumida en una profunda crisis”. ([22])

e) Telekopio 20 päivältä joulukuuta 1993

28) Ugine lähetti kokoukseen osallistuneille valmistajille ja Outokummulle 20 päivänä joulukuuta 1993 telekopion ([23]), joka sisälsi kokouksen päätelmät. Englanniksi laaditussa telekopiossa eriteltiin seostelisän laskukaava kynnysarvot mukaan lukien, ecun ja dollarin väliset vaihtokurssit (nikkeli: 1,179 USD/ecu, kromi: 1,182 USD/ecu ja molybdeeni: 1,171 USD/ecu), viitekuukaudet ja standardoidut seostepitoisuudet.

Avestan ilmoituksen mukaan:

”On 20 December 1993, ASAB received a fax from Mr Laquay of Ugine setting out details relating to the alloy surcharge calculation including trigger points, an ECU/USD exchange rate calculation, the monthly basis (ie M-2 and M-3) and standard alloy contents. This document reflected the exchange of views between producers.” ([24]).

Ugine myöntää ilmoituksessaan lähettäneensä tämän asiakirjan:

”À la suite de cette réunion, Ugine a communiqué aux participants par télécopies les 20 décembre 1993 et 11 janvier 1994 les bases et les résultats des

calculs fondés sur la formule qu'elle entendait adopter sur le marché national français ou européen en cas de non alignement." ([25])

Vastauksessaan väitetiedoksiantoon 23 päivältä huhtikuuta 1997 Ugine viittaa tähän telekopioon asiakirjana, joka sisältää Madridin kokouksen päätelmät ([26]).

AST ei voi kiistää, että se ei olisi vastaanottanut tai ottanut huomioon tätä päätöksenteossaan:

"La mancanza di conoscenza diretta dei dettagli non permette però di escludere in maniera categorica che vi sia stato qualche scambio di informazione. (. . .) Dato l'apparente tenore di tali messaggi non si può per il vero neppure escludere che AST ne sia stata influenzata nella determinazione dei valori utilizzati nella formula". ([27])

2. *Madridin kokouksen seuraukset*

29) EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja sen täytäntöönpanosta tehdyn päätöksen N:o 37/54/EHTY ([28]) nojalla, sellaisena kuin se on muutettuna komission päätöksellä N:o 2515/86/EHTY ([29]), ruostumattoman teräksen valmistajien on julkaistava hinnastonsa ja myyntiehtonsa. Yritykset täyttävät tämän velvollisuuden toimittamalla hinnaston ja myyntiehdot komissiolle ja niille, joiden etua asia koskee, vähintään kaksi työpäivää ennen niiden soveltamista. Aina muutettaessa hinnastoa nämä muutokset on julkaistava ja niistä ilmoitettava komissiolle. Nämä ovat oikeudelliset puitteet seuraaville tosiasioille, jotka komissio on havainnut Madridin kokouksen ja eri yritysten seostelisien julkaisemisen välisenä aikana:

30) Avesta Sheffield varoitti jakelusta vastaavia tytäryhtiöitään 20 päivänä joulukuuta 1993 mahdollisesta seostelisän käyttöönotosta ([30]).

ALZ varoitti myynnistä vastaavia tytäryhtiöitään 22 päivänä joulukuuta 1993 seostelisän uudesta käyttöönotosta ([31]).

31) Ugine teki uuden laskelman 6 päivänä tammikuuta 1994 käyttäen samoja viitearvoja. Kolmen seosteen ecun ja dollarin välinen vaihtosuhde oli kuitenkin erilainen: 1,17506 ecua/USD. Tämä prosentuaalinen ero on merkityksetön ja sen vaikutus seostelisän määrään mitätön.

Avesta Sheffield suoritti yksityiskohtaisia seostelisien suuruuksien laskelmia 10 päivänä tammikuuta 1994. Yritys säilytti Madridin kokouksen ([32]) aikana käytetyt ecun ja dollarin vaihtosuhteet.

(32) Ugine lähetti 11 päivänä tammikuuta 1994 kaikille kilpailijoilleen telekopion ([33]), joka sisälsi seostelisät, joita se aikoi soveltaa Ranskan markkinoilla 1 päivästä tammikuuta alkaen. Telekopioon sisältyi yksityiskohtaisia laskelmia ecua/tonni, vaihto tärkeimpiin euooppalaisiin valuuttoihin ja huomautus, jonka mukaan hintaa ei sovellettaisi austentiittisin teräksiin.

Kaikki yritykset mainitsevat ilmoituksessaan tämän telekopion:

"On 11 January 1994, Mr Laquay of ugine sent a fax to Mr W. setting out Ugine's internal calculation of the alloy surcharge to be applied by it form 1 February 1994." (Avestan ilmoitus) ([34]).

33) Ennen 13 päivää tammikuuta 1994 ainakin Avesta ja suurin osa sen kilpailijoista on ollut yhteydessä toisiinsa koskien yritysten kantaa seostelisään. Avestan ilmoitusten liitteet 2 ja 6 todistavat nämä yhteydenpidot.

Liite 2 on 14 päivänä tammikuuta 1994 päivätty telekopio, jonka S. lähetti W:lle. Olennaisia ovat seuraavat otteet:

"ALZ through their Swedish representative called me this morning saying that he had been instructed from his mill to start applying alloy extras as from the 1st of February and that he should get the exact alloy surcharge details from us. (. . .) Outokumpu through S. also called met today and asked what we intend to do. I said that most likely we are going to apply the surcharge in the same way as announced by Ugine for the french market.(. . .) He said they want to do the same in both Sweden and Finland and suggested that we contact him on Monday." ([35])

Liite 6 on 14 päivänä tammikuuta 1994 päivätty telekopio, allekirjoittajana W. Siinä kerrotaan tiettyjen Avestan kilpailijoiden kannasta seuraavasti:

"Ugine have announced surcharges effective 1. 2. 94 of 430 £ 4.36, 304 £ 47.55, 316 £ 74.03. Acerinox have announced that surcharges will be applied from 1. 4. 94 (yes April!!), Outokumpu are thought to be following this line but no confirmation yet. Thyssen expect to announce something next Monday. Krupp-we have no current information. Ilva have announced a base price change effective form February but applicable to stockists and not end-users. ALZ are still considering their position." ([36])

34) ALZ ilmoitti kilpailijoilleen 13 päivänä tammikuuta teleksillä seostelisien suuruudet, jotka se aikoi julkaista ([37]). Yritys toimitti tariffitaulukkonsa komissiolle vasta 24 päivänä tammikuuta 1994.

35) Samana päivänä AST lähetti Outokummulle telekopion, jossa ilmoitettiin Uginen yritykselle 20 päivänä joulukuuta 1993 lähettämästä telekopiosta sekä Uginen 6 päivänä tammikuuta suorittamista laskelmista ([38]).

(36) Ugine, AST ja Krupp tiedottivat komissolle 17 päivänä tammikuuta 1994 seostelisästä, jota ne aikoivat soveltaa 1 päivästä helmikuuta alkaen.

Samana päivänä Avesta päätti muodollisesti seostelisän uudesta käyttöönotosta ja ilmoitti asiasta myynnistä vastaaville tytäryhtiöilleen antaen niille tietoja soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ([39]).

Thyssen ilmoitti komissiolle 19 päivänä tammikuuta 1994 seostelisien suuruudet, joita se aikoi soveltaa 1 päivästä helmikuuta 1994 alkaen.

G. **Seostelisien soveltaminen**

(37) Kaikki yritykset (Acerinoxia lukuun ottamatta) ilmoittivat perustamissopimuksen 60 artiklan mukaisesti komissiolle 1 päivänä helmikuuta 1994 seostelisien suuruudet, joita ne aikoivat soveltaa, sekä hintojen soveltamispäivämäärän. Acerinox, joka tiedotti komissiolle uusista seostelisistä vasta toukokuussa 1994, sovelsi näitä lisiä kuitenkin eräissä jäsenvaltioissa helmikuusta alkaen. Käytetty kaava oli sama ja loppusummien erot hyvin vähäisiä, ja ne johtuivat pyöristyksistä tai käytetyistä vaihtokursseista.

(38) Avestan muistiossa 17 päivältä tammikuuta 1994 kuvataan soveltamiseen liittyviä käytännön järjestelyjä. Mainittakoon seuraavat kohdat:

"We will follow the rules set by the home producer in any given producer market, including applying the surcharge they declare.

In each non-producer market a lead will be taken by one of the mills — W. will advise those markets concerned.

The surcharge will not be imposed outside of the 17 European markets. We will need to secure appropriate price increases as soon as possible." ([40]).

(39) Tätä voidaan kuvailla kolmella tosiasialla.

Eri valmistajien tietyillä markkinoilla soveltamien seostelisien suuruudet ovat samoja riippumatta summasta, joka olisi saatu muuntamalla tariffitaulukoissa ilmoitettu summa toiseen valuuttaan.

Yhdistyneessä kuningaskunnassa kaikki valmistajat ovat pyrikineet soveltamaan seostelisää taannehtivasti Avestan esimerkkiä noudattaen.

Niissä valtioissa, joissa ei ole kansallista valmistajaa, yritykset ovat levytuotteiden osalta käyttäneet esimerkkinä saman valmistajan hintataulukkoa.

(40) Avesta täsmentää ilmoituksessaan.

"In the national markets in which ASAB was neither the domestic producer nor, in markets with no domestic producer, the leading supplier, typically, but not uniformly, ASAB would align on the domestic producer or leading supplier as was traditional in the stainless steel industry generally. The German producer had, for example, traditionally been regarded as the leading supplier in Austria and ALZ the leading supplier in the Nederlands, whilst the Nordic producers had been regarded as leading suppliers in Denmark and Norway and the British producer in Ireland."([41])

(41) Eri valmistajat lähettivät lopulta asiakkailleen kirjeen, jossa ilmoitetaan kynnysarvojen muuttumisesta. Komissiolla on eräiden kirjeiden jäljennökset. Seuraavan kahden kirjeen sisältö on olennainen tämän menettelyn kannalta.

Ugine Savoie UK Ltd ilmoitti asiakkailleen 28 päivänä tammikuuta 1994 seostelisän uudesta käyttöönotosta seuraavasti:

"It has therefore been decided at a European level to reactivate the surcharge system to take into account of the increase in alloy costs since September 1993, and this surcharge will be applied generally from 1st February 1994" ([42]).

Thyssen Fine Steels Ltd kirjoitti 31 päivänä lokakuuta 1994 asiakkailleen seuraavaa:

"For this reason, we have no choice but to implement alloy surcharges on all stainless flat products in line with all other manufacturers. As in the previous surcharge situation, a clear basis for surcharge has been agreed to account for the changes in relationship between prices and costs." ([43])

II. **OIKEUDELLINEN ARVIOINTI**

A. **Perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohta**

1. *Yleistä*

(42) Perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa määrätään, että kiellettyjä ovat yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan suoraan tai välillisesti estämään, rajoittamaan tai vääristämään tavanomaista kilpailua yhteismarkkinoilla, ja erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat, joilla pyritään vahvistamaan hintoja.

2. *Yritysten välinen sopimus*

(43) Perustamissopimuksen 65 artiklaa on rikottu, jos osapuolet pääsevät yhteisymmärrykseen asiasta, joka rajoittaa tai joka on omiaan rajoittamaan osapuolten kaupallista vapautta määrittämällä yritysten keskinäisen toiminnan markkinoilla tai yritysten poissaolon. Sopimusseurauksia tai täytäntöönpanomenettelyjä ei edellytetä. Yhteisymmärryksestä ei myöskään tarvitse enää laatia kirjallista asiakirjaa.

(44) Tässä tapauksessa Madridin kokouksella oli yksi tavoite: ruostumattoman teräksen hinnan korottaminen seosten hinnan nousun tasoittamiseksi. Kokouksessa esiteltiin aiemmin sovellettujen seostelisien erilaiset laskukaavat, ja kokouksen seurauksena kaikki yritykset toimivat samalla tavalla. Yritykset ovat soveltaneet 1 päivästä helmikuuta 1994 alkaen myyntiinsä Euroopassa, lukuun ottamatta Espanjaa ja Portugalia, viimeksi vuonna 1991 käytetyn kaavan perusteella laskettua seostelisää. Viitearvioina on käytetty syyskuussa 1993 vallinneita seosten kursseja. Näin ollen yritykset ovat päässeet asiasta yhteisymmärrykseen. Uginen telekopio 20 päivältä joulukuuta 1993 on tästä todisteena, ja siten yritysten välinen järjestely on luokiteltava sopimukseksi. Edellä mainittujen kiertokirjeiden sisältö (jondanto-osan 41 kappale) vahvistaa tämän luokittelun.

(45) Vaikka sopimukseksi luokitteleminen kiistettäisiin, joka tapauksessa seostelisän uusi käyttöönotto siten, että ruostumattoman teräksen valmistajat soveltavat vapaaehtoisesti samoja arvoon ja päivämäärään liittyviä yksityiskohtaisia sääntöjä on vähintäänkin ja epäilemättä yritysten yhdenmukaistettu menettelytapa. Viittaamalla yritysten yhdenmukaistetun menettelytavan käsitteeseen perustamissopimuksen laatijoiden tarkoituksena on ollut sen mahdollisuuden poistaminen, että yritykset voisivat väistää yritysten välisiä järjestelyjä koskevaa kieltoa tekemällä kilpailun vastaisen salaisen liiton, joka ei ole varsinainen sopimus. Yritykset voisivat esimerkiksi ilmoittaa toisilleen etukäteen jokaisen yrityksen kannasta siten, että kaikki voisivat muuttaa liiketoimintaansa tietäen kilpailijoiden toimivan samalla tavalla.

Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa ICI ([44]) 1972 antamassa tuomiossa 13 päivänä heinäkuuta totesi:

Ottaen huomioon, että (ETY:n perustamissopimuksen) 85 artiklassa erotetaan yritysten yhdenmukaistetun menettelytavan käsite yritysten välisistä sopimuksista tai yritysten yhteenliittymien päätöksistä, sen tavoitteena on sisällyttää tämän artiklan kieltojen soveltamisalaan sellainen yritysten välinen yhteensovittamisen muoto, vaikka se ei olisikaan varsinainen sopimus, joka korvaa tietoisesti yritysten välisen käytännön yhteistyön kilpailun riskien välttämiseksi.

(46) Joka tapauksessa tämän menettelyn kohteena olevien yritysten toiminnan luokittelu yritysten väliseksi sopimukseksi tai yritysten yhdenmukaistetuksi menettelytavaksi ei missään tapauksessa ole määräävä päätettäessä, onko se perustamissopimuksen 65 artiklan vastainen.

Kuten yhtisön tuomioistuin on korkean viranomaisen ja ministerineuvoston pyynnöstä 13 päivänä joulukuuta 1961 ([45]) antamassaan perustamissopimuksen 65 artiklan tulkintaa käsittelevässä lausunnossa todennut, tämä artikla, joka sisältää perustamissopimuksen 4 artiklan b kohdassa mainitun kiellon täytäntöönpanomääräykset, tarkentaa kiellon ulottuvuuden kieltämällä yleisesti kaikki yritysten väliset sopimukset. Yhteisön tuomioistuin muistuttaa, että 4 artiklan tavoitteena on luonnollisesti estää yrityksiä saavuttamasta rajoittavien käytäntöjen avulla sellainen asema, jossa ne voivat jakaa tai käyttää markkinoita hyväksi. Yhteisön tuomioistuin julistaa, että sen määräämä kielto on ehdoton ja luonnehtii perustamissopimuksella käyttöönotettua järjestelmää.

3. *Yritysten välisen sopimuksen tavoite, vaikutus ja kesto*

a) Yritysten välisen sopimuksen tavoite ja vaikutus

(47) Sopimuksen tavoitteena on hintojen korottamiseksi soveltaa samasta päivämäärästä alkaen aiemmin käytetyn seostelisän laskukaavassa seosten kaikkein alhaisimpia viitearvoja, jotka ovat samat kaikilla yrityksillä. Koska seostelisät sisältyvät asianomaisten tuotteiden lopulliseen hintaan, yritysten välisen sopimuksen tavoitteena on määrittää yksi hintaan vaikuttava tekijä. Perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa mainitaan rajoittaviksi nimenomaan sellaiset sopimukset tai yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden avulla pyritään suoraan tai välillisesti vahvistamaan hintoja.

(48) Sopimus rajoittaa kilpailua merkittävästi. Tässä päätöksessä asianomaisilla yrityksillä on lähes 90 prosentin markkinaosuus ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden markkinoilla. Siten yritysten välisellä yhdenmukaistetulla hintojen korotuksella on hyvin suuri vaikutus markkinoihin.

Lisäksi seostelisän osuus lopullisesta hinnasta on huomattava. Seostelisän aiheuttama hinnan korotus perustuu toisaalta teräkseen käytettävien seostemetallien määrään ja toisaalta näiden metallien kurssien kehitykseen. Seostelisän aiheuttama hinnan korotus voi olla jopa 25 prosenttia lopullisesta hinnasta.

(49) Koska kyse on yritysten välisestä sopimuksesta, jonka tavoitteena on kilpailun rajoittaminen, ei ole välttämätöntä osoittaa sen todellisia vaikutuksia markkinoihin. On kuitenkin huomattava, että seostelisien viitearvojen muutoksen seurauksena ruostumattoman teräksen hinta lähes kaksinkertaistui tammikuun 1994 ja maaliskuun 1995 välisenä aikana. Merkittävä korotus ei varmastikaan johtunut yksinomaan siitä, että valmistajat muuttivat seostelisän kynnysarvoja helmikuussa 1994. Tällä on kuitenkin merkittävä vaikutus, koska muutos korotti uutta hintaa mekaanisesti. Lisäksi yksi ruostumattoman teräksen hintaan vaikuttavista tekijöistä on ollut sama kaikille valmistajille vuoden 1994 helmikuusta alkaen.

b) Rikkomisen kesto

(50) Asiakirja-aineisto osoittaa, että vaikka seostelisän periaate on vanha ja sitä on sovellettu yleisesti, kaikkien yhteisön valmistajien käytäntö saman viitearvon soveltamisesta Länsi-Euroopan myyntiin on peräisin noin vuodelta 1988. Siten voidaan päätellä, että yritysten välinen sopimus alkoi mainittuna vuonna ja että yhdenmukainen muutos viitearvossa on vain yksi sen kehityksen seurauksista.

Tämän päättelyn perustana olevat tosiasiat eivät kuitenkaan ole riittävän vakuuttavia. Siten on katsottava, että yritysten välinen järjestely alkoi Madridissa joulukuussa 1993 ja että kaikki yritykset ovat jatkaneet yritysten välistä järjestelyä tähän päivään asti lukuun ottamatta Avesta Sheffieldiä, joka ilmoitti marraskuussa 1996 päättäneensä soveltaa erilaista laskukaavaa.

4. *Osapuolten perustelut*

(51) Yksikään väitetiedoksiannon saaneista yrityksistä ei ole kiistänyt komission kuvailemia tosiseikkoja.

(52) Avesta ja Usinor eivät kiistä väitetiedoksiannossa esitettyä oikeudellista arviointia. Ne ovat tyytyneet vahvistamaan, että kilpailusääntöjen rikkominen on päättynyt uuden laskukaavan käyttöönotosta alkaen (Avesta) tai että kilpailusääntöjen rikkominen on ollut paikallista (Usinor).

(53) Vaikka Krupp, AST ja ALZ tunnustavat tosiseikat, ne kiistävät komission tekemän luokittelun. Ne pitäytyvät kannassaan, jonka mukaan Madridin kokous merkitsi pelkkää mielipiteiden vaihtoa ja että seostelisän viitearvoja ei muutettu sopimuksella tai yritysten yhdenmukaistetulla menettelytavalla. Tätä tulkintaa ei voida hyväksyä edellä mainittujen syiden takia.

(54) Acerinox pitäytyy kannassaan, jonka mukaan se ilmoitti Madridin kokouksen aikana kilpailijoilleen päätöksestään olla soveltamatta seostelisää Espanjan markkinoilla. Yrityksen mukaan tämä todistaa sen, että se ei ole osallistunut mahdolliseen sopimukseen. Acerinoxin kanta selittyy kuitenkin Espanjan markkinoiden erityisellä tilanteella, jossa ruostumattoman teräksen kulutus on vähäisempää kuin muissa jäsenvaltioissa. Acerinox on kuitenkin soveltanut seostelisää Espanjan markkinoiden ulkopuolella helmikuusta 1994 alkaen. Yritys on siten myötäillyt täysin tietoisesti järjestämässään Madridin kokouksessa tehtyä päätöstä.

Lisäksi kaikki yritykset esittävät tiettyjä, niiden mielestä ”lieventäviä asianhaaroja” koskevia perusteluja.

a) Kaikki asianomaiset yritykset perustelevat, että kaavaa on käytetty aiemmin

(55) On syytä huomioida, että sellaista laskukaavaa, jonka avulla seosteaineiden kurssivaihtelut voidaan siirtää tuotteiden hintoihin sekä soveltaa yhdenmukaista kaavaa, on käytetty aiemmin.

Seostelisän kaavaan sisältyy laskuarvoja, joita voidaan verrata vuonna 1968 annetussa tiedonannossa ([46]) yhteistoiminnasta yritysten välillä esitettyihin suosituksiin yritysten välisestä yhteistyöstä. Tämä laskukaava rajoittaa selkeästi kilpailua.

(56) Näyttää siltä, että kaavan yhdenmukainen soveltaminen vuoden 1994 tapaan on peräisin vuodelta 1988 (kynnysarvoja lukuun ottamatta). On huomattava, että komissio on päätöksessään 90/417/EHTY (katso alaviite 5) tuominnut osapuolten välisen sopimuksen ja yritysten yhdenmukaistetut, erityisesti hintoja koskevat menettelytavat. Tämä sopimus on ollut voimassa ainakin toukokuun 1986 ja lokakuun 1988 välisenä aikana. Tätä päätöstä ei ole kiistetty. Komissiolla ei ole kuitenkaan riittävästi todisteita siitä, että samanlaisen kaavan soveltaminen perustuisi yritysten väliseen todelliseen järjestelyyn. Sen vuoksi kaavan alkuperän määrittäminen ei ole tämän menettelyn kohteena. Seostelisän kynnysarvon viimeisimmän muutoksen olosuhteet osoittavat kuitenkin, että ainakin tässä tapauksessa on ollut kyse yritysten välisestä järjestelystä seostelisän arvon ja täytäntöönpanopäivämäärän määrittämiseksi.

b) Tietyt valmistajat ([47]) vakuuttavat, että asiakkaat puoltavat seostelisän kaavan soveltamista

57) Se tosiseikka, että asiakkaat hyväksyvät kilpailusääntöjen vastaisen käytännön, ei laillista sitä. Lisäksi komissio on ryhtynyt tutkimaan näitä käytäntöjä nimenomaan tiettyjen asiakkaiden valitusten takia.

Menettelyn aikana kootut asiakirjat todistavat lisäksi ne vaikeudet, joita valmistajat ovat kohdanneet yrittäessään saada asiakkaat hyväksymään seostelisän.

c) Tietyt yritykset ([48]) vähättelevät menettelyn kohteena olevan käytännön vaikutusta

58) Nämä yritykset ovat perustelleet toimintaansa toisaalta sillä, että seostelisää on sovellettu vain vähäiseen osaan liiketoimista, ja toisaalta sillä, että useat asiakkaat hyötyisivät kiinteistä hinnoista. Yritykset vakuuttavat, että ruostumattoman teräksen hinnan korotus vuonna 1994 ei johdu seostelisän kynnysarvojen muutoksesta vaan kysynnän ja tarjonnan välisestä suhteesta.

59) Näitä perusteluja ei voida hyväksyä. Koska kyse on yritysten välisestä järjestelystä, jonka tavoitteena on viitearvojen muuttaminen hintoja korottamalla, 65 artiklaa on rikottu riippumatta järjestelyn vaikutuksesta markkinoihin. Lisäksi eri ehtojen soveltaminen samantapaisiin liiketoimiin rikkoo EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklaa, eivätkä yritykset voi ilmoittaa mahdollisesta kilpailusääntöjen rikkomisesta salatakseen tai kieltääkseen toisen, jo todeksi näytetyn kilpailusäännön rikkomisen. Seostelisän osuus lopullisesta hinnasta voi olla jopa 25 prosenttia laadusta ja asianomaisista tuotteista riippuen.

d) Useat yritykset ([49]) ovat vedonneet perustellun luottamuksen periaatteeseen

60) Näiden yritysten mukaan komissio olisi voinut päätellä sille 60 artiklan mukaisesti toimitetuista tariffitaulukoista yhdenmukaisen laskukaavan olemassaolon. Tosiseikka, ettei komissio aloittanut menettelyä 65 artiklan nojalla, merkitsisi sitä, että yrityksille olisi muodostunut perusteltu luottamus yhteisen kaavan soveltamisen laillisuudesta.

61) Yritykset tyytyivät toimittamaan komissiolle soveltamiensa seostelisien suuruudet eri valuuttoina. Itse kaavaa ei ole koskaan toimitettu komissiolle, eikä myöskään tietoja sen täytäntöönpanon olosuhteista.

e) Tietyt yritykset ([50]) ovat sitä mieltä, että komissio olisi rohkaissut yhdenmukaisen kaavan käyttöönottoa

62) Laskukaavaa koskeva komission politiikka määriteltiin 1960-luvun lopussa.

Yritysten välistä yhteistyötä koskevassa vuonna 1968 annetussa tiedonannossa määrätään, että sellaisia sopimuksia, joiden yksinomaisena tavoitteena on yhteisten laskukaavojen määrittäminen, ei pidä luokitella kilpailua rajoittaviksi. Sitä vastoin määrättyjä hintalaskelmia sisältävien laskukaavojen on katsottava olevan suosituksia, jotka voivat johtaa kilpailun rajoittamiseen.

63) Komissio on täsmentänyt päätöksessään 80/257/EHTY ([51]), miksi näitä kaavoja voi verrata suosituksiin:

”Ne kannustavat niitä käyttäviä yrityksiä soveltamaan mallissa ilmoitettuja hintalaskelmia kustannusten vähentämiseksi ja siten epäsuorasti vahvistamaan myyntihintansa tai ainakin lähentämään hintojaan näihin arvoihin (...) kyse on konkreettisesta ja voimakkaasta vaikuttamisesta näiden yritysten hintapolitiikkaan.”

Yritysten olisi siten pitänyt tietää komission kanta seostelisän yhdenmukaisen laskukaavan käyttöönottoon.

f) Useat yritykset vetoavat perustamissopimuksen 60 artiklan mukaiseen markkinoiden avoimuuteen

64) Usinor vakuuttaa kahteen väitetiedoksiantoon antamissaan vastauksissa, että teollisuustaloustieteilijöiden tuntema hintojen sääntelyjärjestelmä, ns. ”basing point system”, sisältää selkeästi yritysten välisen järjestelyn aineksen ja Thyssen Stahl AG korostaa, että avoimuuteen liittyvät perustamissopimuksen 60 artiklan määräykset velvoittavat tarjoajat toimittamaan yleistä tietoa hintoja koskevista suunnitelmistaan.

65) On totta, että perustamissopimuksen 60 artiklassa määrätään, että yritysten on ”julkistettava yhteismarkkinoilla sovellettavat hinnastot ja myyntiehdot”. Jokaisen yrityksen on kuitenkin itse määriteltävä hinnat ja ehdot. Niistä on joka tapauksessa tiedotettava ensin komissiolle ja vasta sitten osapuolille. Hintojen julkistamisvelvollisuus ei missään

tapauksessa oikeuta kilpailijoita pitämään keskinäistä kokousta, jonka tavoitteena tai seurauksena on joko vaikuttaa olemassaolevan tai mahdollisen kilpailijan toimintaan markkinoilla tai paljastaa kilpailijalle, miten yritys itse on päättänyt tai aikoo toimia markkinoilla.

66) Toisaalta Usinor vakuuttaa seostelisien yhdenmukaistamisen johtuvan EHTY:n hintasääntelyjärjestelmästä. Perustamissopimuksen tai johdetun oikeuden missään määräyksessä ei edellytetä minkään seostelisän soveltamista ja vielä vähemmän sen suuruuden yhdenmukaisuutta. Jokaisen yrityksen on päätettävä itse seostelisän sisällyttämisestä hinnastoon ja sen suuruuden määräämisestä. Perustamissopimuksessa 60 artiklassa ei sallita yritysten välistä järjestelyä tai hintojen yhteistä vahvistamista.

g) Tietyt yritykset kiistävät komission väitteen, jonka mukaan kilpailusääntöjen rikkominen on ollut jatkuvaa

67) Usinor vakuuttaa vastauksessaan väitetiedoksiantoon 23 päivältä huhtikuuta 1997, että yhden hintaan vaikuttavan osatekijän korotus on epätavallista ja lyhytaikaista ja että valmistajat eivät ole olleet yhteydessä toisiinsa sitten vuoden 1994 tammikuun ja että kilpailusääntöjen rikkomisen ei voida katsoa olleen jatkuvaa.

68) Avesta muistuttaa, että se ilmoitti uuden kaavan käyttöönotosta marraskuussa 1996.

69) Thyssen Stahl AG vakuuttaa, että kilpailusääntöjen rikkominen päättyi viimeistään heinäkuussa 1994, jolloin nikkelin hinta asettui vanhojen viitearvojen tasolle. AST katsoo, että kilpailusääntöjen rikkominen on ollut paikallista ja päättyi kesäkuussa 1994.

70) Ainoastaan Avestan väite voidaan hyväksyä, koska yrityksen uuden järjestelmän käyttöönoton seurauksena kielletyn toimenpiteen soveltaminen lopetettiin. Kilpailusääntöjen rikkomisessa oli itse asiassa kyse seostelisän viitearvojen yhdenmukaisesta muuttamisesta. Yritykset eivät ole sen jälkeen muuttaneet itse seostelisän viitearvoja. Sillä tosiseikalla, että nikkelin hinta asettui heinäkuussa 1994 vanhojen viitearvojen tasolle, ei ole mitään vaikutusta, koska yritysten soveltaman seostelisän suuruus ilman viitearvojen muuttamista olisi välttämättä ollut kuitenkin korkeampi.

5. Perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa koskevat päätelmät

71) Komissio on täsmentänyt palkkeja käsittelevässä asiassa ([52]), että lisähinnat ovat osa tuotteiden lopullista hintaa yhteisössä. Siten näitä lisähintoja koskevat yhdenmukaistamissopimukset ovat hintojen vahvistamiseen tähtääviä sopimuksia, jotka ovat 65 artiklan 1 kohdan vastaisia.

72) Komissio arvioi, että tämän päätöksen kohteena olevat ruostumattoman teräksen valmistajat ovat korottaneet hintoja yhteisesti 1 päivästä helmikuuta 1994 alkaen. Kuvattu käytäntö rikkoo siten perustamissopimuksen 65 artiklaa.

B. **Sakot**

1. Perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan sovellettavuus

73) Komissio voi 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrätä sakon tai uhkasakon yrityksille, jotka ovat kiistattomasti tehneet mitättömän sopimuksen, kiistattomasti soveltaneet tai aikoneet soveltaa mitätöntä sopimusta tai päätöstä tai jotka ovat noudattaneet 1 kohdan määräysten vastaisia käytäntöjä.

Komission määrämä sakko tai uhkasakko voi olla 65 artiklan 1 kohdan mukaan kielletyn sopimuksen, päätöksen tai menettelytavan kohteena olleista tuotteista kertyneen liikevaihdon määrä enintään kaksinkertaisena. Tämä ei kuitenkaan estä sitä, että jos sopimuksen, päätöksen tai yritysten yhdenmukaistetun menettelytavan tavoitteena on ollut rajoittaa tuotantoa, teknistä kehitystä tai investointeja, sakkojen enimmäismäärää voidaan korottaa 10 prosenttiin kyseisten yritysten vuosittaisesta liikevaihdosta ja uhkasakkojen enimmäismäärä 20 prosenttiin päivittäisestä liikevaihdosta.

2. Rikkomisen vakavuus

74) Sopimus tai yritysten yhdenmukaistettu menettelytapa, jonka tavoitteena on hinnan yhden osatekijän yhdenmukainen korotus, rikkoo vakavasti yhteisön oikeutta. Yritykset perustelevat tämän päätöksen kriittisellä taloudellisella tilanteella, johon ne ovat joutuneet seosteaineiden hintojen korotusten ja ruostumattoman teräksen hintojen laskun yhteisvaikutuksesta. Komissio ei kiistä jokaisen yrityksen oikeutta hyväksyä tiettyjä toimenpiteitä itsenäisesti voidakseen vastata tähän tilanteeseen, mutta lähes kaikkien ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden valmistajien välistä yhteistoimintaa näiden toimenpiteiden sisällön määrittämiseksi ei voida hyväksyä.

75) Rikkomisen ilmeisyyden vuoksi vertauskuvallisia sakkoja ei voida enää katsoa asianmukaisiksi. Ottaen kuitenkin huomioon mainitut taloudelliset ja oikeudelliset seikat sekä rikkomisen vakavuuden suhteellisuus komission mielestä tämän päätöksen kohteena olevasta rikkomisesta ei kuitenkaan tarvitse määrätä ankaria sakkoja.

76) Näistä syistä sakkojen määräksi vahvistetaan rikkomisen vakavuuden mukaan 4 miljoonaa ecua.

77) Kaikki tässä päätöksessä tarkoitetut yritykset ovat suuria yrityksiä. Sakkojen määrää ei siten tarvitse eriyttää koon perusteella.

3. *Rikkomisen kesto*

78) Komissio katsoo johdanto-osan 50 kappaleessa esitetystä pohdiskelusta huolimatta, että yhteistoiminta alkoi joulukuussa 1993 pidetyssä Madridin kokouksesa ja että kaikki yritykset ovat jatkaneet yhteistoimintaa sen jälkeen, lukuun ottamatta Avesta Sheffieldiä, joka ilmoitti joulukuussa 1996 päätöksestään käyttää erilaista laskukaavaa, ja Thyssen Stahl AG:tä, joka lopetti tuotantotoimintansa ruostumattomasta teräksestä valmistettujen levytuotteiden alalla 1 päivänä tammikuuta 1995.

79) Rikkomisen vakavuuden perusteella määrättyä sakkoa olisi sen vuoksi korotettava 1,6 miljoonaa ecua Acerinoxin, ALZ:n, AST:n, Krupp Hoesch Stahlin ja Usinorin osalta. Thyssenin sakkoa korotetaan 0,4 miljoonalla eculla ja Avestan sakkoa 1,2 miljoonalla eculla.

80) Perusmäärä vahvistetaan näin ollen 5,6 miljoonaksi ecuksi Acerinoxin, ALZ:n, AST:n, Krupp Hoesch Stahlin ja Usinorin osalta, 5,2 miljoonaksi ecuksi Avestan ja 4,4 miljoonaksi ecuksi Thyssenin osalta.

4. *Raskauttavat tai lieventävät olosuhteet*

81) Komissio katsoo, että Usinor on ollut yhteistoiminnassa keskeisessä asemassa. Usinor (Ugine) teki laskelmat Madridin kokouksessa ja toimitti kokouksen jälkeen muille valmistajille kokouksen päätelmät sekä lopullisen seostelisää koskevan laskelman ([53]). Tämän perusteella perussakkoa on oikeutettua korottaa 25 prosentilla Usinorin kohdalla raskauttavien olosuhteiden perusteella.

82) Komissio myöntää lisäksi, että vaikka Acerinox huolehti Madridin kokouksen käytännön järjestelyistä ja on soveltanut seostelisää Tanskassa helmikuusta alkaen, yritys julkaisi seostelisän vasta toukokuussa 1994 soveltaakseen sitä päämarkkina-alueellaan (Espanjassa) kesäkuussa ([54]).

83) Toisaalta alan taloudellinen tilanne oli poikkeuksellisen vaikea loppuvuodesta 1993. Nikkelin kurssi nousi nopeasti, mutta ruostumattoman teräksen hinta pysyi erittäin alahisena. On huomattava, että tämä erityinen tilanne vallitsi vain yhteistoiminnan alkuvaiheen ajan.

84) Nämä tekijät oikeuttavat alentamaan perussakkoa lieventävien olosuhteiden perusteella 30 prosentilla Acerinoxin osalta ja 10 prosentilla kaikkien muiden yritysten osalta.

5. *Sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon sovellettavuus* ([55])

85) Tämän päätöksen kohteena olevat yritykset ovat vastauksissaan 19 päivänä joulukuuta 1995 annettuun väitetiedoksiantoon vakuuttaneet, että ne eivät kiistä eurooppalaisten eri valmistajien soveltaman seostelisän yhtenäisen laskukaavan olemassaoloa.

86) Vuoden 1995 heinäkuun ja vuoden 1996 joulukuun välisenä aikana suoritettujen tutkimusten tarkoituksena oli selvittää tarkemmin yritysten välistä yhteydenpitoa ennen seostelisän viitearvojen muuttamista vuonna 1994.

87) Tietyt yritykset ovat kieltäneet ehdottomasti kaiken yritysten välisen tietojen vaihdon olemassaolon. Acerinox on ilmoittanut pöytäkirjassa 25 päivänä syyskuuta 1996 suoritetun tarkastuksen aikana:

”No recibieron información” ([56]).

88) Krupp ja Thyssen ovat 8 päivänä lokakuuta 1996 suoritetun tarkastuksen seurauksena ilmoittaneet kirjeessä 23 päivältä lokakuuta 1996 tiedottaneensa päätöksestään vasta 17 päivänä tammikuuta 1994 jälkeen (päivämäärä, jolloin komissiolle ilmoitettiin seostelisästä), ja saaneensa tiedon kilpailijoiltaan vasta näiden toimitettua tariffitalukkonsa komissiolle ([57]).

89) Ugine kieltäytyi 17 päivänä kesäkuuta 1996 suoritetun tarkastuksen aikana ilmoittamasta komissiolle, oliko se tiedottanut kilpailijoilleen seostelisää koskevista aikomuksistaan ([58]).

90) Toiset yritykset ovat vahvistaneet jo osan komission saamista tiedoista. Vastauksessaan väitetiedoksiantoon ALZ on ilmoittanut:

"ALZ herinnert zich niet in de periode van 1 augustus 1993 tot 1 februari 1994 inlichten ontvangen te hebben van andere producenten van roestvrij staal met betrekking tot de wijziging van de drempelwaarden van de legeringstoeslag. (...) ALZ heeft vervolgens, rond 15 januari, aan de andere marktdeelnemers, ie cliënten, producenten en agenten, meegedeeld dat het voornemens was een legeringstoeslag bekend te maken voor leveringen vanaf 1 februari 1994." ([59]).

91) AST on ilmoittanut kirjeessä 31 päivältä lokakuuta 1996 ([60]):

"L'AST precisa comunque di avere sentito dire che è stato rinvenuto dalla Commissione il testo di un documento che l'AST avrebbe a sua volta successivamente ritrasmesso alla Outokumpu."

92) Kun komissio oli lopettanut tarkastuksensa tämän päätöksen kohteena olevassa kuudessa yrityksessä sekä Outokummussa ja Edelstahl Witten Krefeldissä, ALZ:n, AST:n, Avestan, Krupp-Thyssenin ja Usinor Sacilorin asianajajat sekä Acerinoxin edustajat ilmoittivat joulukuussa 1996 ja tammikuussa 1997 komissiolle halustaan toimia yhteistyössä tässä menettelyssä. Yritykset toimittivat komissiolle 17 päivänä joulukuuta 1996 (Acerinox, ALZ, Avesta, Krupp ja Thyssen, Usinor Sacilor) ja 10 päivänä tammikuuta 1997 (AST) ilmoitukset, joissa ne tunnustivat tosiseikat.

93) Tätä yhteistyötä on arvioitava edellä mainitussa sakkojen määräämättä jättämisestä ja lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetussa komission tiedonannossa vahvistettujen perusteiden mukaan.

94) Yksikään näistä yrityksistä ei voi väittää, että siihen voitaisiin soveltaa tiedonannon kohtaa B. "Sakkojen määräämättä jättäminen tai sakkojen määrän hyvin huomattava alentaminen". Yksikään yritys ei ilmoittanut kartellista komissiolle ennen kuin tämä aloitti tutkimustoimenpiteet eikä edes ennen kuin komissio lähetti väitetiedoksiannot 19 päivältä joulukuuta 1995.

95) Yhteenkään näistä yrityksistä ei voida myöskään soveltaa kohtaa C. "Sakkojen määrän huomattava alentaminen". Ainoastaan Avesta lopetti 1 päivänä marraskuuta 1996 rikkomisen, mutta yritys ei kuitenkaan toimittanut ensimmäisenä kartellin olemassaolon todistamisen kannalta ratkaisevia tietoja. Outokumpu toimitti nämä ratkaisevat tiedot 17 päivänä lokakuuta 1996 tehdyssä tarkastuksessa.

96) Kaikkiin yrityksiin voidaan soveltaa eri tavoin kohtaa D. "Sakkojen määrän merkittävä alentaminen".

97) Ainoastaan Usinor ja Avesta tunnustivat yhteistoiminnan olemassaolon. Lisäksi Avesta sitoutui 18 päivänä lokakuuta 1996 tehdyssä tarkastuksessa käymään kaikki asiakirjansa läpi mahdollisen yhteydenpidon osoittamiseksi. Eräitä asiakirjoja, joista yhteydenpito käy ilmi, on toimitettu komissiolle 31 päivänä lokakuuta 1996. Ainoastaan Avesta lopetti rikkomisen muuttamalla huomattavasti seostelisän laskutapaa ja otti näin merkittävän kaupallisen riskin. Usinor ilmoitti puolestaan ensimmäisenä komissiolle Madridissa pidetystä kokouksesta.

98) Krupp Thyssen Nirosta GmbH:n, Thyssen Stahl AG:n, AST SpA:n ja ALZ NV:n ilmoitukset ja vastaukset väitetiedoksiantoon eivät ole valottaneet asiaa mitenkään, ja yritykset kiistävät yhteistoiminnan olemassaolon.

99) Acerinox on puolestaan omassa vastauksessaan 24 päivänä huhtikuuta 1997 annettuun vastaväitetiedoksiantoon tunnustanut yhteistoiminnan olemassaolon kieltäen itse osallistuneensa yhteistoimintaan.

100) Joidenkin yritysten (Usinor ja Avesta) välinen yhteistyö on siten ollut merkittävää. Komission on kuitenkin myös otettava huomioon se tosiasia, että yhteistyö on ollut hyvin myöhäistä. Muiden yritysten välinen yhteistyö (Krupp, Thyssen, AST, ALZ ja Acerinox) on ollut rajoitetumpaa: komissiolla ei ole mitään uutta asiakirjatodistetta tai tosiseikkoihin perustuvaa aineistoa, eivätkä yritykset ole tunnustaneet rikkoneensa kilpailusääntöjä.

101) Tämä oikeuttaa alentamaan sakkojen määrää 10 prosentilla kaikkien yritysten osalta lukuun ottamatta Avestaa ja Usinoria, joiden sakkoja alennetaan 40 prosentilla.

6. *Krupp Thyssen Nirosta GmbH:n tapaus*

102) Krupp Thyssen Nirosta GmbH on vakuuttanut kirjeessään 23 päivältä heinäkuuta 1997 vastaavassa Thyssen Stahl AG:n ja Krupp Hoesch Stahl AG:n toimista vuodesta 1993 alkaen. Yritykselle tässä asiassa määrätyssä sakossa otetaan tämä huomioon.

C. **Perustamissopimuksen 65 artiklan 2 kohdan soveltamattomuus**

103) Komissio on 65 artiklan 2 nojalla sallinut erikoistumissopimukset, yhteisosto- tai yhteismyyntisopimukset tai niitä luonteeltaan ja seuraamuksiltaan täysin vastaavat sopimukset, jos ne täyttävät tietyt ehdot. Jos kyse on muodollisesta sopimuksesta, mitään pyyntöä ei ole esitetty perustamissopi-

muksen kyseessä olevan luvun saamiseksi. Joka tapauksessa kyseessä olevassa artiklassa tarkoitetun sopimuksen ei voida katsoa kuuluvan tällaisen luvan soveltamisalaan kuuluvien sopimusten ryhmään. Sen sijaan komissio katsoo, että kysymyksessä on EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sopimus, jolla pyritään vahvistamaan tai määräämään hintoja.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Yritykset Acerinox SA, ALZ NV, Acciai Speciali Terni SpA, Avesta Sheffield AB, Krupp Hoesch Stahl AG, (Krupp Thyssen Nirosta GmbH 1 päivästä tammikuuta 1995), Thyssen Stahl AG (Krupp Thyssen Nirosta GmbH 1 päivästä tammikuuta 1995) ja Ugine SA ovat rikkoneet EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa, Avesta Sheffield joulukuusta 1993 alkaen marraskuuhun 1996 asti ja muut yritykset tämän päätöksen päivämäärään asti, muuttamalla ja soveltamalla yhteisesti seostelisän viitearvojen laskukaavaa. Tämän menettelytavan tavoitteena ja seurauksena on ollut sekä rajoittaa että vääristää tavanomaista kilpailua yhteismarkkinoilla.

2 artikla

Tällä päätöksellä määrätään 1 artiklassa kuvaillusta rikkomisesta seuraavat sakot:

— Acerinox SA	3 530 000 ecua
— ALZ NV	4 540 000 ecua
— Acciai Speciali Terni SpA	4 540 000 ecua
— Avesta Sheffield AB	2 810 000 ecua
— Krupp Thyssen Nirosta GmbH	8 100 000 ecua
— Usinor SA	3 860 000 ecua.

3 artikla

Edellä 2 artiklassa mainitut sakot on maksettava Euroopan yhteisöjen komissiolle kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta tilille N:o 310-0933000-43 osoitteeseen: Banque Bruxelles-Lambert, Agence européenne, Rond-point Schuman 5, B-1040 Bruxelles.

Osoite	Pankkitilinumero	
	Kansallinen valuutta	ECU
Saksa Dresdner Bank AG (BLZ 300 800 00) Düsseldorf	2 114 628	2 114 628 00
Belgia Société Générale de Banque SA Montagne du Parc 3 B-1000 Brussel	210-0000107-62	210-0000107-62
Espanja Banco Espñol de Crédito Calle Mesena, 80 E-28033 Madrid	137.003-270	394.002-278
Ranska Société Générale Agence Centrale F-75428 Paris Cedex 09	30003-03010-00067030000/22	30003-03010-00077001001/73
Italia Banca Commerciale Italiana I-20121 Milan	961794/02/09	961794/49/56
Ruotsi Nordbanken H68 S-105 71 Stockholm	3959 77 084 85	3968 77 4 76 76

Edellä mainitun määräajan päätyttyä sakkoihin sovelletaan täysimääräistä korkoa Euroopan rahapoliittisen instituutin ecumääräisiin toimiin soveltaman koron mukaisesti. Korkoa lasketaan tämän päätöksen tekemisen kuukauden ensimmäisestä arkipäivästä alkaen korotettuna kolmella ja puolella prosenttiyksiköllä eli 7,75 prosentilla.

4 artikla

Acerinox SA:n, ALZ NV:n, AST SpA:n, Krupp Thyssen Nirosta GmbH:n ja Usinor SA:n on lopetettava välittömästi 1 artiklassa mainittu rikkominen ja ilmoitettava komissiolle kolmen kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta päätöksen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

Edellä 1 artiklassa mainittujen yritysten ja pidättäydyttävä toistamasta mainitussa artiklassa määriteltyjä toimia tai menettelyä ja hyväksymästä kaikkia vaikutuksiltaan vastaavia toimenpiteitä.

5 artikla

Tämä päätös on osoitettu seuraaville:

1. Acerinox SA, Santiago de Compostela 100, E-28035 Madrid
2. ALZ NV, Industrieterrein: Genk-Zuid Rechteroever, B-3600 Genk
3. Acciai Speciali Terni SpA, Viale B. Brin, 218, I-05100 Terni
4. Avesta Sheffield AB, Vasagatan 8-10, P.O. Box 16377, S-10327 Stockholm
5. Krupp Thyssen Nirosta GmbH, Alleestraße 165, D-44793 Bochum
6. Usinor SA, La Défense 7, 13 Cours Valmy, F-92800 Puteaux.

Tämä päätös on täytäntöönpantavissa perustamissopimuksen 92 artiklan nojalla.

Tehty Brysselissä 21 päivänä tammikuuta 1998.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen

VIITTEET

(1) Erään keskittymän julkistamisesta yhteismarkkinoille soveltuvaksi 21 päivänä joulukuuta 1994 tehty komission päätös 95/421/EY (Asia IV/M. 484 Krupp/Thyssen/Riva/Falck/Tadfin/AST), EYVL L 251, 19.10.1995, s. 18.

(2) Ks. alaviite 1.

(3) 26 päivänä heinäkuuta 1994 tehty komission päätös, jolla Fried Krupp AG Hoesch-Kruppille ja Thyssen Stahl AG:lle annetaan lupa perustaa yhteisyritys ruostumattomasta teräksestä valmistettavien, happoja ja korkeita lämpötiloja kestävien tuotteiden valmistamiseksi.

(4) Ks. esimerkiksi Acerinoxin 17 päivänä joulukuuta 1996 antamaa ilmoitusta: "La fórmula en su estado actual viene aplicándose desde el año 1988" ("Nykyistä kaavaa on sovellettu vuodesta 1988 alkaen.") tai AST:n 10 päivänä tammikuuta 1997 antamaa ilmoitusta: "(. . .) la Ilva Spa (che comprendeva la allora Divisione Acciai Speciali che, dopo la scissione del 1994 è divenuta la AST) applicava l'extra di lega già nel 1988". "(. . .) yritys Ilva Spa (johon sisältyi tuolloin "erikoisterästen" osasto, josta vuoden 1994 jaon seurauksena tuli yritys AST) sovelsi seostelisää jo vuonna 1988."

(5) Ruostumattomasta teräksestä valmistettujen kylmävalssattujen levytuotteiden eurooppalaisten valmistajien välisestä sopimuksesta ja yritysten yhdenmukaistetuista käytännöistä EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan mukaisesta menettelystä 18 päivänä heinäkuuta 1990 tehty komission päätös 90/417/EHTY (EYVL L 220, 15.8.1990, s. 28).

(6) Ks. Acerinoxin ilmoitus (ks. alaviite 4): "Acerinox SA conforme lo muestran los hechos que posteriormente acontecieron, no promovió dicha reunión, aunque si, una vez decidida por las partes su convocatoria en Madrid, a petición de los asistentes, reservó un establecimiento para que la misma pudiera tener lugar" ("Kuten myöhemmät tapahtumat osoittavat, Acerinox SA ei tehnyt tästä kokouksesta aloitetta, vaikka se osallistujien pyynnöstä varasi tilat kokousta varten sen jälkeen, kun osallistujat päättivät kokoontua Madridissa").

(7) "Kokous pidettiin 15 päivänä joulukuuta 1993 Madridissa. Osapuolet olivat päättäneet järjestää tämän kokouksen keskustellakseen (. . .) ruostumattoman teräksen valmistuksessa käytettävien raaka-ainemarkkinoiden kriittisestä tilanteesta ja näiden raaka-aineiden kurssien hyvin suuresta vaihtelevuudesta."

(8) "Kokouksessa vaihdettiin mielipiteitä kurssien kehityksen aiheuttamista vaikeuksista siten kuin edellä on selostettu sekä seostelisän mahdollisesta uudesta käyttöönotosta näiden vaikeuksien voittamiseksi."

(9) "Siellä käsiteltiin yleistä talouden huonoa tilannetta kuin myös mahdollisten ulospääsyteiden löytämistä tilanteen korjaamiseksi."

(10) "(. . .)Madridissa pidettiin 16 päivänä joulukuuta 1993 kokous, jossa ruostumattoman teräksen valmistajat pystyivät vaihtamaan mielipiteitä."

(11) "Tärkeimmät eurooppalaiset teräksentuottajat tapasivat toisensa tässä yhteydessä löytääkseen ratkaisun tähän kriisitilanteeseen."

(12) Acerinoxin ilmoitus: "El Sr Laquay expuso cómo se había aplicado históricamente el extra de aleación." ("Laquay selvitti, miten seostelisää on aikaisemmin sovellettu.").

(13) "Seostelisän laskemisen asiantuntija Laquay laski taulukon avulla ylimääräisen liikevaihdon käyttäen esimerkkinä oman yrityksensä soveltamia hintoja Ranskassa; tämä oli mahdollista laskea muuttamalla asianmukaisesti Ranskan markkinoiden kynnysarvoa."

([14]) ”Tämän kokouksen aikana osallistujat tarkastelivat myös tarvetta, ottaen huomioon kurssien suuri vaihtuvuus raaka-aineiden markkinoilla, joihin ACERINOX SA ei voi vaikuttaa, soveltaa seostelisää asiakkaisiin jo kokeillun kaavan mukaisesti käyttämällä tarkoituksenmukaisimpia viitearvoja niin, että voidaan vastata Lontoon metallipörssin yhä keinottelevampiin toimiin.”

([15]) ”Tämän tapaamisen aikana keskusteltiin jokaisen osallistujan aihetta koskevista aloitteista, jotka osallistujat olivat aikaisemmin täysin itsenäisesti laatineet (ainakin mitä AST:hen tulee). Näin päästiin luonnolliseen yhteisymmärrykseen siitä, että tämän kaavan kehyksessä vähimmäistasoksi määritetään nikkelin syyskuun 1993 hinta.”

([16]) ”Osallistujat olivat yhtä mieltä siitä, että turvaudutaan jo aiemmin sovellettuun seostelisän kaavaan. ASAB:n edustajat ehdottivat tämän mielipiteiden vaihdon aikana, että käytettäisiin aiemmin hyväksyttyä laskumenetelmää, mutta muutettaisiin kynnysarvoja.”

([17]) ”Nykyisissä olosuhteissa ainoa mahdollinen ratkaisu tämän kehityksen ennakoimiseksi on yrittää soveltaa uudestaan seostelisää, jonka käyttö lopetettiin seosteaineiden kurssien laskettua alle siihen asti sovelletun kynnysarvon. (...) Plömacher ilmoitti sen jälkeen tässä tapaamisessa, että Krupp käyttäisi tulevaisuudessa kynnysarvona nikkelin syyskuun alhaista hintaa.”

([18]) ”Kokouksen aikana jotkut osallistujat, Ugine mukaan lukien, ilmoittivat aikomuksestaan, ehtojen kanssa tai ilman, soveltaa uudestaan seostelisän kaavaa uusin kynnysarvoin (nikkelin alhaisin kurssi syyskuussa) 1 päivästä helmikuuta 1994 alkaen.”

([19]) ”Kokouksen aikana tehtiin laskelmia, joissa uudet alkuvarvot vastasivat vuoden 1993 syyskuun/lokakuun seostelisiä (toisin sanoen käytettiin aiemmin hyväksyttyä seostelisän laskuperustetta) sekä tämän ajanjakson likimääräistä vaihtokurssia.”

([20]) ”Osallistujat keskustelivat kokouksen aikana myös soveltamispäivämäärästä. Ensimmäisenä realistisena uuden seostelisän soveltamispäivämääränä pidettiin 1 päivää helmikuuta.”

([21]) ”Enemmistö läsnäolijoista kannatti seostelisän mahdollisimman nopeaa soveltamista.”

([22]) ”Acerinox ilmoitti, ettei se aio soveltaa seostelisää Espanjassa, koska sen mielestä tämä toimenpide ei edistä mitenkään kysyntää eikä sillä ole myönteistä vaikutusta Espanjan teollisuuteen, joka kärsii syvästä kriisistä.”

([23]) Tämä telekopio löydettiin Outokummun tiloista 17 päivänä lokakuuta 1996 suoritetun tarkastuksen yhteydessä.

([24]) ”ASAB sai 20 päivänä joulukuuta 1993 Uginen yrityksen edustajalta Laquayalta telekopion, jossa eriteltiin seostelisän laskelmat ja erityisesti kynnysarvot, ecun ja USD:n vaihtokurssin laskelmat, viitekuukaudet (eli K-2 ja K-3) ja seosten normalisoidut pitoisuudet. Tämä asiakirja heijasti sitä kantaa, johon valmistajat olivat mielipiteiden vaihdon seurauksena päätyneet.”

([25]) ”Tämän kokouksen seurauksena Ugine tiedotti osallistujille telekopiolla 20 päivänä joulukuuta 1993 ja 11 päivänä tammikuuta perusteet ja kaavaan perustuvien laskelmien tulokset, joita se aikoi soveltaa Ranskan tai Euroopan markkinoilla, jos asioista ei päästäisi yksimielisyyteen.”

([26]) ”Outokummulle ilmoitettiin telekopiolla Madridissa 20 päivänä joulukuuta 1993 pidetyn kokouksen johtopäätöksistä.”

([27]) ”Vaikka yksityiskohdista ei olekaan suoraa tietoa, mielipiteiden vaihdon mahdollisuutta ei voi kuitenkaan jyrkästi sivuuttaa. (...) Ottaen huomioon näiden viestien ilmeinen sisältö, ei voida myöskään sivuuttaa sitä mahdollisuutta, etteivätkö ne olisi vaikuttaneet AST:hen määriteltäessä kaavassa käytettyjä arvoja.”

([28]) EHTY:n virallinen lehti N:o 18, 1.8.1954, s. 470.

([29]) EYVL L 221, 7.8.1986, s. 14.

([30]) Avestan ilmoituksen liite 1: ”Alloy surcharge are likely to be introduced on CR and CPP products from 1 February. The details may not be available until early January 1994 when I will let you know.” (”Seostelisää sovelletaan todennäköisesti kylmävalssattuihin ja jatkuvavalmisteisiin valssattuihin tuotteisiin 1 päivästä tammikuuta 1994 alkaen. On epäilemättä odotettava vuoden 1994 tammikuun loppuun asti, jotta saamme asiaan tarkennuksia. Ilmoitan teille niistä välittömästi.”)

([31]) ALZ:n vastaus tietojen toimittamispyyntöön.

([32]) Avestan ilmoitus: ”On 10 January 1994, ASAB produced a full internal surcharge calculation for application in February. This internal calculation used the same trigger values as contained in Mr Laquay's fax of 20 December 1993.” (”ASAB esitti 10 päivänä tammikuuta 1994 yrityksen sisäisen seostelisälaskelman. Seostelisää oli tarkoitus soveltaa helmikuusta alkaen. Sisäisessä laskelmassa käytettiin Laquayn telekopiossa 20 päivältä joulukuuta 1993 ilmoittamia kynnysarvoja.”)

([33]) Outokummun tiloista 17 päivänä marraskuuta 1996 takavarikoitu asiakirja.

([34]) ”Uginen yrityksen edustaja Laquay lähetti 11 päivänä tammikuuta 1994 Wardille telekopion, jossa ilmoitettiin Uginen laatimasta seostelisän laskelmasta, jota yritys soveltaa 1 päivästä helmikuuta 1994 alkaen.”

([35]) ”ALZ soitti minulle tänä aamuna ruotsalaisen edustajansa välityksellä. Hän sanoi saaneensa ohjeet soveltaa seostelisää 1 päivästä helmikuuta alkaen ja että hänen piti ottaa meihin yhteys saadakseen lisätietoja näistä seostelisistä. (...) Outokumpu soitti myös minulle tänään Olli Salovaaran välityksellä saadakseen tietää aikomuksistamme. Vastasin hänelle, että sovellamme seostelisää hyvin todennäköisesti samalla tavalla kuin Ugine Ranskan markkinoilla. (...) Hän tarkensi, että he halusivat tehdä samoin Ruotsissa ja Suomessa, ja ehdotti, että soitamme hänelle uudestaan maanantaina.”

([36]) ”Ugine ilmoitti, että 1 päivästä helmikuuta 1994 alkaen sovelletaan seuraavia seostelisiä: laatu 430: 4,36 puntaa, laatu 304: 47,55 puntaa ja laatu 316: 74,03 puntaa. Acerinox ilmoitti, että seostelisää sovelletaan 1 päivästä huhtikuuta 1994 alkaen (luitte oikein, huhtikuuta!). Outokummun arvellaan yhtyvän tähän kantaan, mutta yritys ei vielä vahvistanut asiaa. Thyssenin on tarkoitus antaa asiasta lausunto ensi maanantaina. Emme ole saaneet Kruppilta vielä mitään tietoa. Ilva on ilmoittanut soveltavansa helmikuussa muutettua perushintaa, mutta että tämä muutos koskee ainoastaan pörssimeklareita, ei loppukäyttäjiä. ALZ ei ole vielä ottanut asiaan lopullista kantaa.”

([37]) Outokummusta takavarikoitu asiakirja.

([38]) Outokummusta takavarikoitu asiakirja.

([39]) Avestan ilmoitus.

([40]) "Noudatamme kaikilla tuotantomarkkinoilla kansallisen valmistajan omaksumaa linjaa, etenkin valmistajan ilmoittaman seostelisän osalta. Markkinoilla, joilla ei ole mitään kansallista valmistajaa, yksi yrityksistä toimii esimerkkinä. Nigel Ward ilmoittaa asianomaisista markkinoista.

Seostelisää ei sovelleta 17 eurooppalaisen valtion markkinoiden ulkopuolella. Meidän on tehtävä asianmukaiset hintojen korotukset mahdollisimman nopeasti."

([41]) "ASAB on yleensä, vaikkakaan ei johdonmukaisesti, noudattanut kansallisen valmistajan tai tärkeimmän tavarantoimittajan linjaa niillä kansallisilla markkinoilla, joilla ASAB ei ole ollut kansallinen valmistaja, tai tärkeimmän tavarantoimittajan linjaa markkinoilla, joilla kansallista valmistajaa ei ole. Tämä on perinteinen käytäntö ruostumattoman teräksen markkinoilla. Siten saksalaista valmistajaa on jo pitkään pidetty Itävallan tärkeimpänä tavarantoimittajana, kun taas ALZ:n katsotaan olevan Alankomaiden, pohjoismaisten valmistajien Tanskan ja Norjan sekä englantilaisen valmistajan Irlannin tärkein tavarantoimittaja."

([42]) "Euroopan tasolla päätettiin ottaa seostelisä uudestaan käyttöön, jotta otetaan huomioon seosten kustannusten nousu syyskuusta 1993 alkaen. Tätä seostelisää sovelletaan yleisesti 1 päivästä helmikuuta 1994 alkaen."

([43]) "Tämän vuoksi meidän ainoana vaihtoehtonamme on soveltaa seostelisää kaikkiin ruostumattomasta teräksestä valmistettuihin levytuotteisiin noudattamalla muiden valmistajien kanssa samaa linjaa. Kuten aiemmin soveltaessamme seostelisiä, seostelisien laskutapa on määritelty selkeästi ja tarkasti, jotta otetaan huomioon hintojen ja kustannusten välisen suhteen muutokset."

([44]) Asia 48/69, ICI v. komissio, tuomio 13.7.1972, Kok. 1972, s. 619.

([45]) Tuomioistuimen lausunto 1 – 61, 13.12.1961, Kok. 1961, s. 505.

([46]) EYVL C 75, 29.7.1968, s 3.

([47]) ALZ, Avesta, AST, Krupp, Thyssen.

([48]) ALZ, AST, Krupp, Thyssen.

([49]) ALZ, AST, Avesta, Krupp, Thyssen, Usinor Sacilor.

([50]) AST, Krupp, Thyssen.

([51]) EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan mukaisesta menettelystä Saksan markkinoiden valssattujen tuotteiden kauppojen myyntihinnan muodostumisen järjestelmästä 8 päivänä helmikuuta 1980 tehty komission päätös 80/257/EHTY (EYVL L 62, 7.3.1980, s. 28, johdanto-osan 25 kappale).

([52]) EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan mukaisesta menettelystä eurooppalaisten pankkien valmistajien välisistä sopimuksista ja yhdenmukaistetuista käytännöistä 16 päivänä helmikuuta 1994 tehty komission päätös 95/215/EHTY (EYVL L 116, 6.5.1994, s. 1, johdanto-osan 249 kappale).

([53]) Vrt. johdanto-osan 23, 28 ja 32 kappale.

([54]) Vrt. johdanto-osan 21, 27, 33 ja 37 kappale.

([55]) EYVL C 207, 18.7.1996, s. 4.

([56]) "Emme ole saaneet mitään tietoa."

([57]) Kruppin pöytäkirja.

([58]) Uginen pöytäkirja.

([59]) "ALZ ei muista saaneensa muilta ruostumattoman teräksen valmistajilta 1 päivänä elokuuta 1993 – 1 päivänä helmikuuta 1994 välisenä aikana tietoja seostelisän kynnysarvojen muuttamisesta (. . .) ALZ on noin 15 päivänä tammikuuta ilmoittanut markkinoiden muille toimijoille eli asiakkailleen, valmistajilleen ja edustajilleen, että sen tarkoituksena on ilmoittaa seostelisän soveltamisesta 1 päivästä helmikuuta 1994 alkaen."

([60]) "AST täsmentää kuitenkin kuulleensa, että komissio olisi löytänyt asiakirjan, jonka AST olisi vuorollaan toimittanut Outokummulle."